

12. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2020/424

KARAR NO : 2021/564

DAVACI : Mehmet Ümit ERDEM

VEKİLİ : Av. Sevgi DUTAR - UETS Adresi

DAVALI : Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı - UETS Adresi

VEKİLİ : Hukuk Müşaviri Cem KURT - Aynı Adreste

DAVANIN ÖZETİ : Davacı tarafından, Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu'nun "Asi Kızlara Uykudan Önce Hikayeler: Olağanüstü 100 Kadın Masalı", isimli kitap hakkında verilen ve 27/09/2019 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 1117 sayılı Kanunun 3266 sayılı Kanunla değişik 4. maddesindeki sınırlamalara tabi olmasına ilişkin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu'nun 18.09.2019 tarih ve 2019/2 sayılı yaptırım kararının; Kurul tarafından alınan karar ile kitabın satışının kısıtlandığı, üzerine "Küçüklere Satılamaz" ibaresi vurulduğu, küçüklere gösterilemeyeceği, çocukların yaşlıları ile birlikte okuyamayacağı, Kitabın bu kısıtlamalara tabi olması okuyucu ve ebevyenleri doğrudan etkilediği, kız çocuklarına dayatılan prenses hikayelerinin yerine astronot, bilim insanı, sanatçı, sporcu, aktivist, siyasetçi gibi 100 kadının birer sayfa ile anlatıldığı; illüstrasyonların 22 ülkeden 60 kadın tarafından çizildiği; cesareti, zekayı, bilimi, cesareti kadından kadına taşıyan bir kitap olduğu, hikayelerin bir tanesini beğenmemek, 99 tanesini de diğerleriyle birlikte yasaklamayı/yaftalamayı gerektirmediği, matbu ve gerekçesiz olduğu, hukuka ve mevzuata aykırı olduğu iddia edilerek iptali istenilmektedir.

SAVUNMANIN ÖZETİ : "Asi Kızlara Uykudan Önce Hikayeler Olağanüstü 100 Kadın Masalı" isimli kitap hakkında yapılan incelemede 18 yaşından küçüklerin maneviyatı üzerinde muzır tesir yapacak nitelikte olduğu sonucuna varılarak dava konusu işlemin tesis edildiği belirtilerek yapılan işlemin hukuka uygun olduğundan bahisle davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Ankara 12. İdare Mahkemesince, önceden belirlenen ve taraflara tebliğ edilen 08/03/2021 tarihinde yapılan duruşmaya davacı vekili Av. Sevgi DUTAR, Av. Nurgül UZUNTAŞ, Av. Şebnem ERCAN ile davalı idareyi temsilen Hukuk Müşaviri. Cem KURT'un geldiği görülerek açık duruşmaya başlandı, 05/03/2021 tarihinde Mahkememiz kaydına giren bilirkişi raporunun birer sureti tarflara tebliğ edildi. Taraflara usulüne uygun olarak söz verilip yaptıkları açıklamalar dinlendikten sonra duruşmaya son verildi ve dava dosyası incelenerek işin gereği görüldü:

Dava; davacı tarafından, Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu'nun "Asi Kızlara Uykudan Önce Hikayeler: Olağanüstü 100 Kadın Masalı", isimli kitap hakkında verilen ve 27/09/2019 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 1117 sayılı Kanunun 3266 sayılı Kanunla değişik 4. maddesindeki sınırlamalara tabi olmasına ilişkin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu'nun 18.09.2019 tarih ve 2019/2 sayılı yaptırım kararının iptali istemiyle açılmıştır.

1117 sayılı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanunu'nun 1. maddesinde; "18 yaşından küçüklerin maneviyatı üzerinde muzır tesir yapacağı anlaşılan mevkute ve mevkute tanımına girmeyen diğer basılmış eserler aşağıdaki maddelerde gösterilen sınırlamalara tabi tutulur" hükmüne, 4. maddesinde; " Bir aydan az süreli mevkuteler ile sinema ve her türlü film afişleri, ilanlar, fotoğraflar, kabartma ve her türlü posterler, kartpostallar, takvimler hariç olmak üzere kurulca tetkik edilerek küçükler için muzır olduğuna karar verilmiş basılmış eserlerin sahiplerine, sorumlu müdürlerine ve telif hakkı sahiplerine, basılmış eserlerin küçüklerin maneviyatına muzır olduğu kurulca tebliğ edilir. Tebligat, Tebligat Kanunu hükümlerine göre yapılır. Kurul bu kararı ilgililere derhal duyurmak için gerekli tedbirleri alır.

Tebligat üzerine eser sahipleri, telif hakkı sahipleri ve sorumlu müdürler, ellerinde mevcut eserlerin ön kapaklarına "Küçüklere zararlıdır" damga veya işaretini basmak zorundadırlar.

"Küçüklere zararlıdır" ibaresinin herkesin kolayca görüp okuyabileceği şekil ve büyüklükte yazılması zorunludur.

12. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2020/424

KARAR NO : 2021/564

Bu suretle damgalanan eserler;

a) Açık sergilerde ve seyyar müvezziler tarafından satılamaz.

b) Dükkanlarda, cemakanlarda ve benzeri yerlerde teşhir edilemez.

c) Bir yerden bir yere teşhir maksadıyla açık bir surette nakledilemez ve müvezziler tarafından bunlar için sipariş kabul olunamaz.

d) Gazeteler, mecmualar, duvar ve el ilanları, radyo ve TV ile veya diğer suretlerle ilan edilemez, satışı için reklam ve propaganda yapılamaz.

e) Para mukabili veya parasız küçüklere gösterilemez, verilemez ve hiçbir suretle okul ve benzeri yerlere sokulamaz.

Bu tür eserler, ancak 18 yaşından büyük olanlara içi görülmeyen zarf veya poşet içinde satılabilir. Bu zarf ve poşetlerin üzerinde eserin ismi ile "Küçüklere zararlıdır" ibaresinden başka hiç bir yazı ve resim bulunamaz.

Kurul kararının tebliğinden önce dağıtım yapılmış olan bu kabil basılmış eserleri satış için ellerinde bulunduranlar da, Kurul kararlarının ilgililere duyurulma tarihinden itibaren, bu maddedeki sınırlamalara uymak zorundadırlar.

Kurulca haklarında küçükler için muzır olduğuna üç defa karar verilen basılmış periyodik eserlerin sonraki sayıları ile diğer basılmış eserlerin sonraki basıları da, yeniden bir karar verilmesine gerek kalmaksızın bu maddede belirtilen sınırlamalara tabidir. Ancak bu gibi eserlerin sahipleri, eserlerinin müteakip sayı ve basılarının küçükler için muzır nitelikte olmadığı iddiasıyla kurula başvurarak incelenmesini isteyebilirler. Kurul, başvuruyu haklı bulursa, bu maddedeki sınırlamalar sonraki sayı ve basılar için uygulanmaz.

Haklarında Kurulun her hangi bir kararı bulunmadığı halde, basılmış eserlerinin konusu veya ihtiva ettiği yazı ve resimler sebebiyle küçüklerin maneviyatı üzerinde muzır tesir yapacağı kanaatinde olan eser sahipleri kendiliklerinden, eserin üzerine "Küçüklere zararlıdır" damga veya işaretini basarak içi görünmeyen zarf veya poşet içinde satışa arz edilebilirler. Bu takdirde, bu basılmış eserler hakkında da bu maddenin ilgili fıkraları hükümleri uygulanır." hükmüne yer verilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden; davacı tarafından, "Asi Kızlara Uykudan Önce Hikayeler Olağanüstü 100 Kadın Masalı" isimli kitap hakkında 27 Eylül 2019 tarih ve 30901 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan "..Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 10.10.2018 tarih ve 323471 sayılı yazısı ekindeki "Asi Kızlara Uykudan Önce Hikayeler Olağanüstü 100 Kadın Masalı" isimli kitabın incelenmesi neticesinde; kitapta yer alan bazı yazıların 18 yaşından küçüklerin maneviyatı üzerinde muzır tesir yapacak nitelikte olduğuna; bu sebeple söz konusu kitabın 1117 sayılı Kanunun 3266 sayılı Kanunla değişik 4 üncü maddesindeki sınırlamalara tâbi olmasına oy birliği ile karar verilmiştir." yönündeki Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu'nun yaptırım kararının iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Dava konusu olayda, uyumsuzluğun çözümü özel ve teknik bilgiyi gerektirdiğinden, 'Asi Kızlara Uykudan Önce Hikayeler Olağanüstü 100 Kadın Masalı' isimli kitabın 44. sayfasında yer alan "Coy Mathis" başlıklı hikayede, 1117 sayılı Kanunun 1. maddesinde yer alan "18 yaşından küçüklerin maneviyatı üzerinde muzır tesir yapacağı anlaşılan ... basılmış eserler" kapsamında olup olmadığı, söz konusu hikaye metni incelenerek tespit edilmesi ve yapılan değerlendirme sonucunda 18 yaşından küçüklerin maneviyatı üzerinde muzır tesir oluşturup oluşturmayacağı" hususlarının tespiti için Mahkememizin 18/09/2020 tarihli ara kararı ile bilirkişi incelemesi yaptırılmasına karar verilmiş olup, anılan karar uyarınca yaptırılan bilirkişi incelemesi sonucunda uzman bilirkişi heyetince hazırlanan ve 06/03/2021 tarihinde Mahkememize sunulan raporda **özetle**; "... davaya konu olan ve Hep Kitap Yayınlarından Ağustos 2018'de 44- basımı yapılan *Asi Kızlara Uykudan Önce Hikâyeler: 100 Olağanüstü Kadının Masalı" isimli kitabın "1117 Sayılı Kanunun 3266 sayılı Kanunla değişik 4. maddesindeki sınırlamalara tabi olması" ifadesi açısından incelemiş ve değerlendirilmiştir, Gerçek hayatlarından alıntı 100 hikâyeden oluşan kitabın 44. sayfasında yer alan "Coy Mathis" başlıklı hikâyede; Amerikalı, 2007 doğumlu bir erkek çocuğunun kendisine kız denmesini istemesi ve bir gece annesine "Ne zaman doktora gidip beni kız yapacağız?" diye sormasıyla doktora gitmelerini anlatmaktadır. Hikâyenin bu bölümündeki ifadeler şu şekildedir:

12. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2020/424

KARAR NO : 2021/564

Doktor şöyle açıkladı: "Genellikle erkek çocuklar erkek gibi, kızlarsa kız gibi hissederler. Ancak kendisini kız gibi hisseden erkek çocuklar ile erkek gibi hisseden kız çocuklar da vardır. Onlara transseksüel denir ve Cay da transseksüel bir kız. Bir erkek çocuğun bedeniyle doğmuş, fakat içinde derinlerde kız gibi hissediyor, bu yüzden bir kız olmasına izin verilmeli. "

Erikson'un Psikososyal Gelişim kuramına göre, kitapta anlatılan hikâyenin kahramanı 3-7 yaşlarında bir çocuktur. Eriksen bu dönemde cinsiyetin keşfedildiğini, merak duygusunun yoğun olduğunu söyler. Merak duygusunun ve cinsiyetin keşfinin doğrudan bir sonucu da tabii ki çocuğun cinsellikle ilgili sorular sorması olacaktır, Eğer anne baba çocuğun bu türden sorularına uygun cevaplar verebilirse, çocuğun girişimciliği desteklenmiş olur. Eğer "ayıp, ayıp! Bunlarla ilgilenme!" gibi engelleyici bir tavır takınırlarsa, çocuk bu konulan merak eyleminin suç olduğu hissine kapılır.

Erikson'a göre etken çocuklukta küçük çocuklar kendilerini anlamaya başlarlar. Kendini anlama, benliğe ilişkin bilişsel temsili, çocuğun benlik kavramlarının özü ve içeriğidir.

Cinsiyet kimliği, erkek ya da dişi olma bilgisi, anlayışı ve kabulü dâhil, kişinin kendi cinsiyetine dair bir duyguyu içerir. Başka bir anlatımla kişinin erkek ya da kadın olduğunun farkında olması ve bu bilgiyi, kendi benliğinde içselleştirmesidir. Cinsiyet kimliğinin bir yönü, bir kız mı erkek mi olduğunu bitmektedir ki çocuk bunu yaklaşık 2,5 yaşındayken bilir.

Cinsiyet rolleri, kadınların ya da erkeklerin nasıl düşünmesi, hareket etmesi ve hissetmesi gerektiğine dair beklenti kümeleridir, Okulöncesi yıllarda, çoğu çocuk kendi kültürlerinin cinsiyet rollerine gittikçe daha fazla uyan bir şekilde davranırlar,

Cinsiyet tiplmesi, geleneksel erkek ya da dişi rolünün edinilmesidir. Örneğin arabayla oynamak daha çok geleneksel erkek rolüne, bebeklerle oynamak daha çok geleneksel dişi rolüne özgüdür. Araştırmalar, cinsiyet tiplmeli davranışların okulöncesi yıllarda arttığını ve okulöncesi yıllarda en fazla cinsiyet tiplmeli davranış gösteren çocukların 8 yaşları civarında da böyle davrandığını göstermektedir.

Bu metinde doğrudan doğruya ameliyat ile cinsiyet değiştirmeden söz edilmemektedir. Küçük bir çocuğun cinsiyetle ilgili sorduğu bir soruya, ona doğrudan karşı çıkmak yerine, özgürce ifade etmesine ortam sağlandığı görülmektedir. Bu da genel anlamda çocuk gelişimine uygun bir davranıştır.

Bireyler cinsiyet kimliğini 18 yaş ve sonrası edinmektedir. Bu nedenle bu çocuğun durumu cinsel kimlik bozukluğu olarak değerlendirilemez. Kaldı ki sunulan metinde kesitsel bir durum tanımlanmış olup, sonuç belirtilmemektedir.

"Bir zamanlar... " diye başlayan metnin, masal formatında olduğu da metnin dikkat çeken bir başka noktasıdır.

Bu metinde doğrudan doğruya cinsiyet değiştirmeye yönelik herhangi bir unsurdan söz edilmemektedir. Bu sonuca yönelik bir çağrışımında bulunulmamaktadır. Dolayısıyla cinsiyet değiştirmeye ilişkin Medeni Kanunun 40. Maddesine aykırı bir durum söz konusu değildir.

Yukarıda yer alan gerekçelere göre Elena Favilli ve Francesca Cavallo tarafından yazılan, Deniz Öztok tarafından çevrilen, Hep Kitap Yayınlarından Ağustos 2018'de 44. baskısı 212 sayfadan ibaret olan basımı yapılan "Asi Kızlara Uykudan Önce Hikâyeler: 100 Olağanüstü Kadının Masalı" isimli kitabı "1117 Sayılı Kanunun 3256 sayılı Kanunla değişik 4. maddesindeki sınırlamalara tabii olması bakımından incelenmiştir.

Bu yayının, sıralanan gerekçeler nedeniyle kullanılan görseller ve içerikle 1117 Sayılı Kanunun 3266 sayılı Kanunla değişik 4, maddesindeki yasa ilkesini ihlal eder nitelikte olmadığı," şeklinde sonuç ve kanaat bildirildiği anlaşılmış olup, anılan rapor taraflara tebliğ edilmiş ve davalı idare tarafından rapora karşı itiraz edilmiştir.

*Bilirkişi raporunda, dava konusu kitabın sıralanan gerekçeler nedeniyle kullanılan görseller ve içerikle 1117 sayılı Kanunun 3266 sayılı Kanunla değişik 4. maddesindeki Yasa ilkesini ihlal eder nitelikte olmadığı belirtilmekte ise de; **4721 sayılı Türk Medeni Kanunu "Cinsiyet değişikliğinde" başlıklı 40. maddesinde;** "Cinsiyetini değiştirmek isteyen kimse, şahsen başvuruda bulunarak mahkemece cinsiyet değişikliğine izin verilmesini isteyebilir. Ancak, iznin verilebilmesi için, **istem sahibinin onsekiz yaşını doldurmuş** bulunması ve evli olmaması; ayrıca transseksüel yapıda olup, cinsiyet değişikliğinin ruh sağlığı açısından zorunluluğunu (...) bir eğitim ve araştırma hastanesinden alınacak resmî sağlık kurulu raporuyla belgelemesi şarttır..." hükmüne yer verildiği, anılan hüküm uyarınca cinsiyet değişiminin belirli şartların gerçekleşmesi halinde mümkün olabileceğinin*

T.C.
ANKARA

12. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2020/424

KARAR NO : 2021/564

düzenlendiği, dava konusu işleme sebep olan "Coy Mathis" başlıklı hikayede gerekli izinler alınarak işlemlerin gerçekleştirildiği anlaşılmakla birlikte, hikayenin sonunda "*Coy ile ailesi bunu kutlamak için büyük bir parti verdiler. Pembe pasta yediler. Coy parıltılı pembe bir elbise ile güzel pembe ayakkabılar giydi.*" denilerek yapılan işlemlerin özendirilme niteliğine getirildiği, söz konusu hikayede belirtilen çocuğun okula yeni başladığı (6 yaşlarında olduğu), dava konusu kitaba 18 yaşından küçüklerin ulaşım okuması halinde çocukların kimlik gelişimi açısından sorunlar yaşanabileceği anlaşılmakla, dava konusu edilen 'Asi Kızlara Uykudan Önce Hikayeler Olağanüstü 100 Kadın Masalı' isimli kitabın 44. sayfasında yer alan "Coy Mathis" başlıklı hikayede 1117 sayılı Kanunun 1. maddesinde yer alan "18 yaşından küçüklerin maneviyatı üzerinde muzır tesir yapacağı anlaşılan ... basılmış eserler" kapsamında 18 yaşından küçüklerin maneviyatı üzerinde muzır tesir oluşturacak nitelikte olduğu kanaatine varılmış olup, kitabın satılmasını ve tüm okuyuculara da satılmasını tamamen yasaklamayan, sadece "küçüklere satılmaz" şeklinde kasıtlama getiren dava konusu işlemde hukuka aykırılık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle; **davanın reddine**, aşağıda dökümü yapılan 1.542,70 TL yargılama giderinin davacı üzerinde bırakılmasına, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca duruşmalı işler için belirlenen 3.110,00 TL vekalet ücretinin davacıdan alınarak davalı idareye verilmesine, karar kesinleştikten sonra posta ücreti avansından artan miktarın davacıya iadesine, kararın tebliğini izleyen günden itibaren **30 gün** içerisinde **Ankara Bölge İdare Mahkemesi'ne istinaf yolu açık** olmak üzere, 24/03/2021 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
TUFAN TEKE
97701

Üye
SÜHEYLAYILMAZ
195253

Üye
YASEMİN TEPEGÖZ
216785

YARGILAMA GİDERİ	
Başvurma Harcı	: 54,40 TL
Karar Harcı	: 54,40 TL
YD Harcı	: 89,60 TL
Bilirkişi Ücreti	: 1.200,00 TL
Vekalet Harcı	: 7,80 TL
Posta Gideri	: 136,50 TL
TOPLAM	: 1.542,70 TL

B.Ü. 24/03/2021

